

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 618/2022-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], Zálazne 448/36, Smolenice, zastúpeného SOJKA LEGAL s. r. o., A. Kmeťa 357/1, Dubnica nad Váhom, proti postupu Okresného súdu Piešťany v konaní sp. zn. 4Cb/21/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Piešťany v konaní sp. zn. 4Cb/21/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Piešťany **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 4Cb/21/2017 konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **2 500 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Piešťany **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.
4. Okresný súd Piešťany **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **493,10 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu v obchodnom spore s tým, že súdu bude prikázané konať bez zbytočných prietahov a jemu bude priznané finančné zadostučinenie 5 000 eur.

II.

2. Sťažovateľ sa žalobou z novembra 2016 proti žalovanému domáha zaplatenia odmeny člena predstavenstva 38 437,97 eur. Okresný súd Trnava vydal 12. januára 2017 platobný rozkaz, proti ktorému podal žalovaný odpor. Vo februári 2017 bola vec sťažovateľa postúpená na Okresný súd Piešťany, ktorý uznesením z marca 2017 platobný rozkaz zrušil. Sťažovateľ v decembri 2017 žiadal o nariadenie pojednávania a vo februári 2018 sa na prietahy sťažoval. Na to mu okresný súd uviedol, že sudca je zaťažovaný a koná podľa poradia nápadu vecí.

3. Následne sa pojednávania sa konali 4. apríla 2018, 18. mája 2018, 12. septembra 2018, 14. novembra 2018 a 11. januára 2019. Dňa 8. februára 2019 malo dôjsť k vyhláseniu rozsudku, no vyhlásenie bolo odročené a rozsudok bol vyhlásený 3. apríla 2019 tak, že žalobe sťažovateľa bolo vyhovené. Proti tomu podal žalovaný 30. apríla 2019 odvolanie, ktoré bolo krajského súdu predložené 6. augusta 2019.

4. Krajský súd uznesením z 21. júla 2020 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu 12. augusta 2020 vrátil na ďalšie konanie. Dôvodom zrušenia bolo, že okresný súd sa nedostatočne vysporiadal s obranou žalovaného. Po vrátení veci okresnému súdu sťažovateľ v auguste 2021, v januári 2022 a v máji 2022 žiadal neúspešne o nariadenie pojednávania. V auguste 2022 podal sťažnosť, na ktorú mu bolo uvedené, že pretrváva mimoriadna situácia, ktorá bráni nariadeniu pojednávania.

III.

5. Podľa sťažovateľa jeho vec nebola okresným súdom prerokovaná efektívne, hospodárne a v primeranej lehote bez zbytočných prietahov. Svoju vec nepovažuje za zložitú či už z faktickej alebo z právnej stránky. Jediným dôvodom prietahov je nesystematický prístup okresného súdu, ktorý ani na jeho urgencie nereagoval. Popritom on sám nezadal príčinu vzniknutých prietahov. Zdôrazňuje, že jeho vec je pre neho zásadná, keďže sa týka jeho funkčnej odmeny a odstúpného, ktoré sú podobné pracovnoprávnym nárokom. Sťažovateľ považuje za primerané finančné zadost'učinenie 1 000 eur za každý rok trvania konania.

6. Okresný súd sa k ústavnej sťažnosti vyjadril tak, že podľa sudcu, ktorému je vec pridelená, je daná zákonná prekážka nariadenia pojednávania. K tomu priložil vyjadrenie tohto sudcu, podľa ktorého vo veci sťažovateľa nehrozí nenávratná škoda alebo iný vážny následok ako predpoklad nariadenia pojednávania podľa § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov, podľa ktorého v čase mimoriadnej situácie súdy vykonávajú pojednávania len v nevyhnutnom rozsahu. Keďže mimoriadna situácia trvá od 11. marca 2020, prevažuje základné právo na ochranu zdravia nad základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, pričom toto porovnanie hodnôt má prednosť pred vyhláškou ministerstva spravodlivosti, ktoré stanovuje nad rámec zákona podrobnosti o nariad'ovaní pojednávaní. Podľa sudcu ak trvá mimoriadna situácia a neuskutočnením pojednávania vo veci sťažovateľa nehrozí tak, ako to uvádza dôvodová správa k § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z., nenávratná škoda alebo iný vážny neodvratný zásah, pojednávanie vo veci sťažovateľa by bolo nezákonné. Okrem toho sudca poukazuje na nedostatočné obsadenie súdu a nerovnomernú zaťaženosť sudcov.

IV.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Prihliada sa aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

8. Čo sa týka kritéria právnej a skutkovej zložitosti, treba uviesť, že okresný súd rieši bežný obchodný spor medzi bývalým členom predstavenstva a obchodnou spoločnosťou. Ide o bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Z rozsahu dokazovania nemožno identifikovať žiadne okolnosti, ktoré by naznačovali skutkovú zložitosť. Čo sa týka správania sťažovateľa, nemožno identifikovať žiadne okolnosti, ktoré by sťažovali postup súdu. Treba súhlasiť so sťažovateľom, že na zapltenie odmeny za výkon funkcie člena predstavenstva možno hľadiť ako na pracovnoprávny nárok.

9. To, že spor doteraz nie je právoplatne rozhodnutý, je spôsobené nečinnosťou súdu. K nariadeniu prvého pojednávania došlo až po približne roku a pol od podania žaloby. Až potom súd začal konať priebežne a po vykonaní viacerých pojednávaní bolo vo veci približne po dva a pol roku od začatia konania rozhodnuté. K ďalšiemu predĺženiu konania prispelo odvolacie konanie, ktoré trvalo približne rok, no bez toho, aby bola vec právoplatne skončená, keďže rozhodnutie okresného súdu bolo pre nedostatočnosť odôvodnenia jeho rozsudku zrušené. Odvtedy okresný súd vôbec nekoná a je zrejmé, že vec stačí len znova právne posúdiť a riadne odôvodneným rozsudkom rozhodnúť. Táto nečinnosť okresného súdu vedie k tomu, že spor sťažovateľa nie je ani po viac ako šiestich rokoch od začatia konania právoplatne rozhodnutý. Okresný súd nepostupoval v konaní v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho ukončenia sporu. Šesť rokov trvajúce konanie o nároku sťažovateľa bez právoplatného ukončenia nie je ústavnoprávne akceptovateľné. Preto ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavnej sťažnosti vyhovel a vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a obsahovo zhodné právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej dobe. Vzhľadom na to, že v konaní nebolo do nálezú ústavného súdu rozhodnuté, bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy okresnému súdu prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov.

10. Konanie na okresnom súde začalo ešte v roku 2016, pričom doteraz nie je o žalobe rozhodnuté. Cieľom finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade. S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa a postup súdu, osobitne jeho iracionálnu nečinnosť v posledných dvoch rokoch, bolo sťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadost'učinenie 2 500 eur s tým, že vo zvyšku jeho návrhu nebolo vyhovené.

11. Čo sa týka personálnych problémov okresného súdu, treba uviesť, že systémové zlyhania správy súdnictva nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prieťahy (II. ÚS 481/2017). Účelom týchto práv nie je pomenovanie príčin prieťahov alebo dospieť k záveru, či majú objektívny

alebo subjektívny charakter. Dôležité je rozhodnúť o tom, či k týmto prieťahom v konaní došlo, a odstrániť stav právnej neistoty sťažovateľov.

12. Neobstojí ani poukaz okresného súdu na pandémiu, ktorá postup súdu obmedzovala len v posledných dvoch rokoch. Okrem toho právne neudržateľná je argumentácia, ktorá vychádza z dôvodovej správy k § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z., v ktorej sa uvádza, že pojednávanie v čase mimoriadnej situácie treba obmedziť na nevyhnutné minimum a vykonať ho, len ak hrozí nenávratná škoda alebo iný vážny neodvratný zásah. Právny stav mimoriadnej situácie a nevyhnutnosť nariadenia pojednávania možno správne interpretovať vždy len s ohľadom na konkrétny stav pandémie a možnosti ochrany pred šírením nákazy. Ak aj právny stav mimoriadnej situácie osobitne neobmedzuje bežný život, nie je dôvod na to, aby bol vyvodený z pojmu nevyhnutný rozsah v § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. taký záver, ktorý by mal viesť k obmedzovaniu výkonu súdneho pojednávania ako bežnej ľudskej činnosti. Sudcom okresného súdu podsúvaný výklad právnej normy, ktorý nesprávne nadväzuje na dôvodovú správu vytvorenú v čase najväčšieho ohrozenia pandémiou, nezohľadňuje jej účel, ktorý spočíva v obmedzení súdnych pojednávanií v nadväznosti na iné opatrenia, ktoré majú zabrániť šíreniu nákazy. Výklad právnych noriem nemožno izolovať nielen od ich účelu, ale ani od bežného života. Práve takýto výklad právnickými zaklínadlami prispieva k odcudzeniu slovenského súdnictva od bežného života a zdravého rozumu. Osobitne v tejto veci vedie k necitlivému porušovaniu základných práv sťažovateľa.

V.

13. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 493,10 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 193,83 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 11,63 eur) predstavuje 410,92 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 82,18 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. decembra 2022

Peter Straka
predseda senátu